

Beste leden,

Op **dinsdag 9 januari** vindt de 299ste lezing plaats, getiteld:

De perfide planologie van Pretoria - een stedelijk terreurlandschap?

Hoe ideologie doorwerkt in de stedelijke en landschappelijke inrichting

Pretoria was als regeringszetel van Zuid-Afrika jarenlang de 'schrijftafel van de Apartheid'. In deze grotendeels door Nederlandse architecten gebouwde stad werd immers het racistische Apartheidsregime ontworpen en steeds verder verfijnd. Op subtiele wijze werd er voor gezorgd dat ruim 80% van de bevolking decennialang - tot aan de vrije verkiezingen van 1994 - onder de duim gehouden werd door de kleine blanke minderheid. Aan de ene kant met de bijbel in de hand, maar anderzijds met een subtiel en ingenieus ontworpen systeem waarin de niet-blanken onvrijwillig steeds verder werden ingekapseld, met een voortdurende dreiging van uitsluiting, opsluiting en geweld.

De mechanismen van de terreur hebben zich op allerlei niveaus gemanifesteerd en hebben doorgewerkt in de ruimtelijke inrichting van de stad en het omliggende platteland. Voorbeelden zijn de architectuur van raciaal gescheiden gebouwen en vormgeving van raciaal gescheiden gebieden. Ook de ideologische representatie van de verschillende rassen in de openbare ruimte is interessant, net als de instelling van thuislanden, zodat zwarten hun Zuid-Afrikaanse staatsburgerschap kon worden ontnomen en nóg goedkoper als arbeidskracht ingezet kon worden. En niet te vergeten de gevangenissen en martelcentra. De huidige samenleving worstelt met deze complexe en uiterst beladen erfenis, waardoor Pretoria de komende decennia een interessant laboratorium zal blijven.

Pretoria, ontstaan als een blank Voortrekkersdorp, groeide uit tot de regeringszetel van Zuid-Afrika en werd daarmee ook de hoofdstad van de Apartheid. Hoewel ogenschijnlijk een prachtige, deels door Nederlandse architecten gebouwde stad, herbergt het ook vele sinistere plekken die mechanismen van de terreur blootleggen.

David Koren is sociaalgeograaf en erfgoedprofessional en werkt als buiten-promovendus (Universiteit Leiden) aan een proefschrift over omstreden erfgoed in postkoloniale steden (waarvan Pretoria één van de casussen is). Sinds 2003 werkt hij als adviseur cultuurhistorie en monumenten bij de Stichting Cultureel Erfgoed Zeeland en sinds 2010 is hij bestuurslid bij de HG VU.

Locatie: Florin, Nobelstraat 2, Utrecht
Datum: Dinsdag 9 januari 2018
Tijd: 20:00 uur